

PUHE SUKUKOKOUS 7.7.2019 VALAMOSSA

Hyvät sukulaiset, arvoisa herra puheenjohtaja, hyvät naiset ja herrat! Tähän päivään on valmistauduttu. Monet, monet ovat odottaneet tämän päivän antia: tuloksia DNA-tutkimuksista. Ja nyt niitä on myös filosofian maisteri Ari Kolehmainen esitelmässä kuultu.

Kuinka sitten tähän tilanteeseen on tultu? Kertausta sukuseuran sukututkimushistoriasta. Perinteistä sukututkimusta on oikeastaan tehty jo vuodesta 1948 alkaen. Silloin helsinkiläisten Kirsti Peuramon ja Marjatta Liinahrjan äiti tutki oman äitinsä Kristiina Katariina Piiraisen Pietarista sukujuuria, jotka veivätkin yllättäen Kuhmoon.

Seuraava askel oli 1982, jolloin Kuhmon seurakunnan seurakuntasalissa pidettiin ensimmäinen Piiraisten kokoontuminen juurikin näiden kahden sisaruksen Kirstin ja Marjatan aloitteesta ja kuhmolaisen toimijoiden avustamana. Kokoontuminen johti siihen, että seuraavana vuonna tasan 3.7. 1983 (nyt siis 36 vuotta sitten) perustettiin Eskil Piira Sukuseura. Seura aloitti järjestelmällisen sukututkimuksen, jonka pohjalta julkaistiin Brita Kekin tutkimuksien pohjalta Eskil Piiran kahden vanhimman pojan Matin ja Paavon jälkeläisiä koskeva sukututkimus, 30-sivuinen vihkonen, vuonna 1987.

Sukutukija Esa Pokela jatkoi tutkimuksia, joiden pohjalta 1991 oli valmis toinen osa, jossa oli loppujen poikien Eskon, Tapanin, Heikin ja Juuson jälkeläiset. Kakkos-osassa sivuja oli 72.

Pokelan tehtävänantoa jatkettiin niin, että hän vei sukututkimuksen 1800-luvun puoliväliin saakka kaikkien poikien osalta ja kolmas osa sukututkimusvihkosista valmistui vuoden 1993 sukukokoukseen mennessä. Siinä oli 94 sivua, mutta niin, että taulut oli supistettu A5-kokoiseksi, joten A4:lle redusoitu sivumäärä olisi ollut 188.

Tähän pisteeseen vietyinä oli kerätty ja painettu sukutauluiksi noin 1500 Eskilin jälkeläisen tiedot kolmessa vihkosessa. Tämä siis vuonna 1993 eli 26 vuotta sitten.

Seuraava pykälä veikin jo hieman enemmän aikaa, sillä vuonna 2011 julkistettiin Eskilin jälkeläisiä jättiteos. Vuonna 2016 edesmenneen vaimoni Tuulan ja minun yhteistyönä valmistui silloin nykyisin voimassa oleva sukukirja, jossa on 890 sivua käsittäen n. 20 000 nimeä.

*) Anekdootti pääjohtaja Jaakko Pirosen ”vihkosista”. Joulukuussa 2015...

Viimeistää tätä Eskilin jälkeläisiä kirjaa tehtäessä paljastui muutama tärkeä avain-asia suvustamme.

- Sukukokous oli tehnyt jo 2001 kokouksessa laaja-kantoisen päätöksen, että ryhdymme seuraamaan myös äidinpuoleisia sukuhaaroja. Se paljasti sen laajan sukujen verkoston, mitä pelkkä isänpuoleisten sukuhaarojen tutkiminen ei tuonut esille.

- Toinen asia oli se, että Suomessa oli myös sukuhaaroja, jotka eivät suoraan olleetkaan Eskilin jälkeläisiä, mutta ilmeisesti sukulaisia kuitenkin.

- Kun Eskil oli syntynyt Pudasjärvellä ja tullut sieltä etelään, Kuhmoon, ja kun Eskilin jälkeläiset siirtyivät muuta muuttovirtaa vastaa edelleen etelään, eivätkä menneet siellä naimisiin kovinkaan usein jo siellä olevien Piiraisten kanssa, niin syntyi epäily sukulaisuudesta, joka silloin he perintötietona tiesivät.

- Viimeistään sukukirjaa tehtäessä paljastui, ettei nimen kirjoitusasulla ollut merkitystä sukulaisuussuhdetta määriteltäessä.

Kirjallinen materiaali alkoi olla jo läpikäyty, eikä sen pohjalta enää ollut mahdollisuus näitä sukulaisuussuhteita saada selville, astui kuvaan samaan aikaan laajemmissa mitoissa esille tullut DNA- eli geenitutkimus.

Geenitutkimus on tieteenala, jossa selvitetään ihmisen geeneistä hänen perimäänsä. Ihmisen jokaisessa solussa on geenirihmasto, joka kertoo ihmisen ominaisuudet. Geenit siirtyvät hedelmöityshetkellä sekä isältä että äidiltä hedelmöittyneeseen munasoluun ja jakautuessaan jokainen uusi solu saa geenit itselleen.

Ihmisessä on sekä X- ja Y- kromosomia. Naisella on kaksi X-kromosomia ja miehellä yksi X- ja yksi Y-kromosomi. Y-kromosomin ominaisuus on se, että se periytyy muuttumattomana isältä pojalle. Tutkimalla tätä Y-kromosomia, pystytään saamaan selville pojasta, kenenkä poika hän on. Naisella Y-kromosomia ei ole laisinkaan, joten tyttöjen osalta tilanne onkin paljon monimutkaisempi.

Meillä DNA-tutkimus alkoi heti 2011-sukukirjan valmistumisen jälkeen. Allekirjoittaneen toimesta tehtiin DNA-sukututkimusohjelma, jossa vertailunäytteet otettiin Eskilin poikien jälkeläisten sukuhaaroista (jotka silloin siis jo hyvin tunnettiin) ja sitten pyrittiin löytämään perinteisen sukututkimuksen avulla mahdollisimman edustavia henkilöitä Savo-Karjan alueen sukuhaarojen miespuolisista henkilöistä.

Tutkimusohjelman tarkastajana ja tietopohjan antajana toimi, nyt jo edesmennyt, professori Kalevi Wiik Turusta.

Sukukokouksessa 2013 esiteltiin ensimmäisiä tuloksia DNA-tutkimuksesta. Silloin näytteet oli saatu mukaan 17 henkilöltä, joista 12 oli otettu nimenomaan sukuseuran toimesta. Viisi henkilöä oli ottanut ja teettänyt testit omaehtoisesti, mutta olivat liittyneet perustettuun Piiraheimon projektiin. Silloin pääosa tutkituista oli teettänyt itsestään nk. Y-DNA67-tutkimuksen, joka tarkoittaa, että näytteestä tutkitaan 67 markkeria. Yksinkertaistaen se tarkoittaa pitkästä geenikierteestä tutkitaan 67 näytekohtaa, jotka tiedetään kuvaavan ihmisen perimässä hänen

sukujuuriaan. Tiedän, että joku ammattilainen vetää kourallisen herneitä nenäänsä, mutta maallikolle sallittaneen tällainen tieteen populisointi, kansanomaistaminen.

Syy, että tällainen Piira-heimo – niminen projektiryhmä luotiin oli, että se mielestäni kuvasi hyvin paljon paremmin tilannetta, jossa tutkittiin muitakin sukuhaaroja kuin pelkästään Eskilin jälkeläisiä ja että päästiin eroon tästä Piirainen-Piironen-Piironen-Piira-litaniasta.

Perinteinen sukututkimus, jota tehdään kirjallisiin materiaaleihin perustuvana sekä geenitutkimus, joka avustaa puuttuvien aukkojen paikkaamisessa on yhteiseltä nimeltään Genealogia. Se on tieteenala, jossa tutkimustulosten annetaan vaikuttaa tehtäviin päätelmiin. Tieteelle on ominaista, että se kehittyy ja tulokset voivat kehityksen myötä ja tietämyksen lisääntyessä myös muuttua.

Minulle on käynyt juuri näin. Vuosien varrella olen tuonut aina viimeisen tietämyksen mukaisia tuloksia esille ja niin on myös päätelmätkin hieman muuttuneet. Yksi asia on ollut se ”kantasän” sijoittuminen Suomen kartalle, myöhemmin sitten Euroopan kartalle.

Mieluusti kuitenkin olen tuonut aina uusimman tiedon mukaiset tulokset esille enkä ole pyrkinyt pidättäytymään jossain vanhassa, jos uusin tieto on tarjonnut paremmat tiedot olevasta.

Vuonna 2017 kokouksessa esiteltiin taas uutta ja nyt vaihetta DNA-tutkimuksessa, jossa tulkintatyö annettiin ammattitutkija Ari Kolehmaiselle käsiin.

Nyt on edetty siis siihen vaiheeseen, että näytteitä on kaikkiaan testattu 23 henkilöltä, joista pisimmälle nk. Big-Y-tasolle 5 henkilöä ja kaksi pidemmälle kuin YDNA67.

Aiemmin kuullusta tutkimuksesta ja sen kuullusta analyysistä on selvinnyt siis seuraavaa:

- Tutkimus on laaja ja kattava, jopa osin laajempi kuin tehtäväksi annossa on sanottu
- Tutkimus antaa hyvän ja luotettavan tarkennuksen ja varmennuksen kuvaan, jota on esitelty vuoden 2011 sukukokouksen jälkeen: Piira-heimo on olemassa
- Suvun esi-isät ovat tulleet Länsi-Suomeen, josta on levittäytytty Savo-Karjalaan (Leppävirran Niinimäkeen), josta on tapahtunut laajeneminen itään, länteen ja pohjoiseen.
- Uskontokuntaan tai sukunimen kirjoitusasulla ei ole erottelevaa merkitystä Piira-heimoon kuulumiselle. Kaikki samaa Piira-heimoa.
- Luovutetun Karjalan alueella ei ole omaa, muihin kuulumatonta sukuhaaraa.
- Työtä on tästä hyvä jatkaa. Tutkimustulokset antavat hyvät lähtökohdat esim. uudelle sukukirjalle.
- Päätökset sukukirjasta tai muusta tutkimuksen julkaisemisesta ovat sukuseuran hallituksen ja viimekädessä sukukokouksen käsissä.

Lopuksi nurmeslaisen Runo-Mikon, Mikko Jalmary Piiraisen (1899-1998 Nurmes) tekemä runo meille onneksi ja menestyksesi. Pitää huomata, että runo on tehty ennen aikaa, jolloin näitä DNA-tutkimuksien tietoja Mikolla oli käytössään ja Piiraiset tunnettiin pääasiassa Kuhmon, Sotkamon ja Nurmeksen alueelta sukulaisiksi toisilleen. Mutta en usko Mikon pahoittavan mieltään, jos laajennan sen koskevan meitä kaikkia Piiraheimolaisia!

*Pitkää ikää Piiraisille
mainetta mukahan teille
Kaikkia Kainuun sukuja
teitä myös tervehdimme.
Isäin teot imetköhön,
ja myös äitien jalous.
Kansastamme kohotkohon,
sulhoja sulosanaisia,
neitosia neuvokkaita,
iloisia isäntiä, eteviä emäntiä, hurskahasti hallitsemaan!*